

The Effect of Training the Nine Enneagram Personality Types on Spouse Selection Criteria and Marital Attitude of Single Girls

Marzieh Memarzadeh (MSc)¹, Anahita Khodabakhshi-koolae (PhD)^{2,*}, Mahnaz Khatiban (PhD)³

¹ Department of Counseling, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Tehran Branch, Iran

² Department of Psychology and Education, Faculty of Humanities, Khatam University, Tehran, Iran

³ Mother and Child Care Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

* **Corresponding Author:** Anahita Khodabakhshi-koolae, Department of Psychology and Education, Faculty of Humanities, Khatam University, Tehran, Iran. Email: a.khodabakhshid@khatam.ac.ir

Abstract

Received: 23/01/2017

Accepted: 14/03/2017

How to Cite this Article:

Memarzadeh M, Khodabakhshi-koolae A, Khatiban M. The Effect of Training the Nine Enneagram Personality Types on Spouse Selection Criteria and Marital Attitude of Single Girls. *J Educ Community Health*. 2017; 3(4): 24-30. DOI: 10.18869/acadpub.JECH.3.4.24

Background and Objectives: The foundation of any society is built upon marriage and starting a family. However, marriage is a complex and challenging issue, success in which is hinged upon various factors such as attitude towards marriage. This study was carried out to evaluate the effect of training the 9 Enneagram personality types on spouse selection criteria and attitude towards marriage in single girls.

Materials and Methods: This quasi-experimental study with a pretest-posttest design and control group was performed on all the third-grade high school female students in the District 14 of Tehran, Iran, during 2015-16 academic calendar. The subjects were selected through multistage cluster sampling from two schools in the mentioned district. A total of 30 students were selected and randomly divided into control and experimental groups. The data collection tools consisted Preference Criteria of Spouse Selection Inventory (PCSSI) and Marital Attitude Scale (MAS). The intervention group received ten 90-minute sessions (once a week). To analyze the data, analysis of covariance was run in SPSS, version 22.

Results: After the intervention, there was a significant difference between the intervention and control groups in terms of overall attitude and cynical attitude towards marriage and the general, procedural, and content spouse selection criteria ($P < 0.05$). However, there was no significant difference between the two groups with respect to idealistic attitude towards marriage at the post-intervention stage ($P > 0.05$).

Conclusions: According to the results, training the 9 Enneagram personality types was effective in marital attitude and spouse selection criteria of girls.

Keywords: Enneagram; Marital Attitude; Spouse Selection

اثربخشی آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی انیگرام بر ملاک‌های همسرگزینی و نگرش نسبت به ازدواج دختران

مرضیه معمارزاده^۱، آناهیتا خدابخشی کولایی^{۲*}، مهناز خطیبیان^۳

^۱ کارشناس ارشد، گروه مشاوره و راهنمایی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
^۲ دکتری تخصصی، گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه خاتم، تهران، ایران
^۳ دکتری تخصصی، مرکز تحقیقات مراقبت مادر و کودک، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

* نویسنده مسئول: آناهیتا خدابخشی کولایی، گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه خاتم، تهران، ایران.
 ایمیل: a.khodabakhshid@khatam.ac.ir

چکیده

سابقه و هدف: بنیان و اساس اجتماع بر تشکیل خانواده بنا نهاده شده است؛ اما ازدواج یک مسئله پیچیده و چالش‌برانگیز است که موفقیت در آن به عوامل مختلفی از جمله نگرش به ازدواج بستگی دارد. این پژوهش با هدف تعیین اثربخشی آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی انیگرام (Enneagram) بر ملاک‌های همسرگزینی و نگرش نسبت به ازدواج دختران مجرد انجام شد.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر یک مطالعه نیمه‌تجربی از نوع پیش‌آزمون-پس‌آزمون همراه با گروه کنترل بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع سوم دبیرستان منطقه آموزشی ۱۴ شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴ بود. در مطالعه حاضر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای، ۲ مدرسه از این منطقه مورد بررسی قرار گرفت و در نهایت، ۳۰ نفر از دانش‌آموزان این مدارس انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمون و کنترل جایگزین شدند. داده‌ها از طریق پرسشنامه‌های اولویت‌بخشی ملاک‌های همسرگزینی (PCSSI: Preference Criteria of Spouse Selection Inventory) و نگرش به ازدواج (MAS: Marital Attitude Scale) جمع‌آوری گردید. گروه آزمون تحت آموزش ۱۰ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای یک‌بار در هفته قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با کمک نرم‌افزار SPSS 22 و به روش کوواریانس انجام شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین نمره نگرش کلی و نگرش بدبینانه به ازدواج و ملاک‌های کلی، فرآیندی و محتوایی همسرگزینی دو گروه آزمون و کنترل در پس‌آزمون تفاوت آماری معناداری ایجاد شده بود ($P < 0.05$)؛ اما بین نمره نگرش ایده‌آل‌گرایانه دو گروه در پس‌آزمون تفاوت آماری معناداری مشاهده نشد ($P > 0.05$).
نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج به‌دست آمده، آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی انیگرام بر نگرش به ازدواج و ملاک‌های همسرگزینی دختران مؤثر می‌باشد.

واژگان کلیدی: انیگرام؛ نگرش به ازدواج؛ همسرگزینی

مقدمه

توجیه است. اول آنکه براساس نظریه دلبستگی، رابطه والدین یا مراقبان اولیه، به‌خصوص مادر در ایجاد الگوهای فعال درونی (Internal Working Models) نقش دارد [۲]. الگوهای فعال درونی ممکن است یکی از مکانیسم‌هایی باشد که از طریق آن نگرش نسبت به صمیمیت انتقال می‌یابد [۴]. در نظریه‌های دلبستگی کنونی رابطه والد-کودک علاوه بر دوران کودکی، در دوران نوجوانی نیز از اهمیت خاصی برخوردار است [۵]. دوم آنکه براساس نظریه یادگیری اجتماعی، والدین ایده‌های خود در خصوص رابطه با جنس مخالف را از طریق الگوسازی و یادگیری

ازدواج به‌عنوان مهم‌ترین و عالی‌ترین رسم اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی افراد همواره مورد تأیید بوده است. عوامل بسیار زیادی در یک ازدواج موفق دخالت دارند که از آن جمله می‌توان به مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های حل مسئله، نگرش به ازدواج، ملاک‌های وی برای انتخاب همسر و نیز انتظاری که فرد از ازدواج، همسر و آینده خود دارد اشاره نمود [۱]. نگرش به ازدواج عبارت است از: عقاید و باورهای نسبتاً ثابتی که در ذهن افراد برای ازدواج شکل گرفته است [۲]. شکل‌گیری نگرش به ازدواج از دو رویکرد نظری قابل

شناخت ویژگی‌های تیپ‌های شخصیتی انیگرام موارد استفاده متعددی دارد که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از: خودآگاهی و خودشناسی روشن و عمیق‌تر، آشنایی با مسیر رشد، تکامل‌سازی هر سنخ شخصیتی و آموزش پیش از ازدواج که به‌وسیله آشنایی با قالب‌های فکری و حسی طرفین منجر به انتخاب آگاهانه و مناسب‌تری می‌شود و نیز زوج‌درمانی که از طریق شناخت کامل و عمیق همسر امکان‌پذیر است [۱۳]. افرادی که از نآسودگی‌های روانی رنج می‌برند و در روابط خود با دیگران و یا در زندگی مشترک خود دچار نابسامانی هستند، می‌توانند دریابند که کدام بعد از شخصیت فردی آن‌ها و دیگران، موجب می‌شود که با برخی از افراد ناسازگار یا سازگار باشند و یا چه بخشی از رفتارهای فردی مانع پیشرفت و رفع مشکلات فردی و اجتماعی است. بدیهی است که شناخت خود و دیگران منجر به آگاهی از نیازها، باورها، ترس‌ها و نگرانی‌های خود و دیگران شده و امکان حل‌نمودن خود به خودی برخی از مشکلات را فراهم می‌نماید [۱۴]. با توجه به اهمیت انتظارات و نگرش‌ها در موفقیت رابطه زوجی و همچنین اهمیت توجه به ابعاد مختلف شخصیتی در شکل‌گیری این انتظارات و نگرش‌ها، مطالعه حاضر با هدف تعیین اثربخشی آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی انیگرام بر ملاک‌های همسرگزینی و نگرش نسبت به ازدواج دختران شهر تهران انجام گردید.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر از نوع نیمه‌تجربی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون همراه با گروه کنترل بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع سوم دبیرستان منطقه ۱۴ آموزشی در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۴ شهر تهران بودند. شرکت‌کنندگان در پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. بدین منظور ابتدا لیستی از دبیرستان‌های دخترانه منطقه ۱۴ تهران تهیه و از این بین ۲ مدرسه و از هر مدرسه ۴ کلاس به‌صورت تصادفی انتخاب شدند. در ادامه، پرسشنامه‌ها در اختیار ۱۳۵ دانش‌آموز قرار گرفت و از میان دانش‌آموزانی که به پرسشنامه‌ها پاسخ داده بودند، به‌طور تصادفی ۳۰ نفر انتخاب و در گروه‌های آزمون (۱۵ نفر) و کنترل (۱۵ نفر) قرار گرفتند. معیارهای ورود به پژوهش شامل: ابراز تمایل دانش‌آموزان برای حضور در جلسات آموزشی و حضور آن‌ها صرفاً در جلسات آموزشی نه‌گانه شخصیتی انیگرام بود. ملاک‌های خروج از پژوهش نیز شامل: عدم تمایل دانش‌آموزان برای ادامه حضور در جلسات و غیبت در بیش از دو جلسه آموزشی بود. در انجام این پژوهش کلیه ملاحظات اخلاقی از جمله محرمانه‌بودن اطلاعات و کسب رضایت آگاهانه و سایر موارد رعایت گردید. قابل ذکر است که پژوهش حاضر مصوب شورای پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکزی تهران با کد اخلاق شماره ۹۲۰۵۶۲۱۹۱ بود.

جانمایی به فرزندان خود انتقال می‌دهند و نگرش فرزندان نسبت به صمیمیت از طریق مشاهده والدین و روابط بین آن‌ها الگوبرداری می‌شود [۴، ۶].

از طرف دیگر فرزندان تجربه رابطه خود و والدین را به‌عنوان مبنایی بر ایجاد صمیمیت در روابط بکار می‌برند. این یادگیری از منابع دیگری مانند: رسانه‌ها، مدرسه و یا دوستان نیز صورت می‌گیرد [۴]. نگرش‌هایی که فرد از ازدواج دارد بر معیارها و ملاک‌های او در انتخاب همسر تأثیرگذار است. سن، جنس، تحصیلات و جذابیت ظاهری در ازدواج موفق نقش مهمی داشته و ملاک‌ها پایه‌ای برای مقایسه، قضاوت و ارزیابی این ویژگی‌ها است [۷]. در واقع نگرش‌ها و ملاک‌هایی که هر یک از زوجین از دیگری و فرآیند ازدواج در زندگی زناشویی دارند، مبتنی بر چارچوب‌های از پیش تعیین‌شده‌ای است که می‌تواند براساس واقعیت نباشد [۸]. همچنین شخصیت در زیربنای روان‌شناختی روابط پایدار سهیم بوده و پیش‌بینی‌کننده‌ی کلیدی برای روابط موفق یا ناکارآمد است [۹].

در بررسی عوامل تأثیرگذار بر کیفیت زناشویی، دو دیدگاه درون‌شخصی و بین‌شخصی مطرح است. از دیدگاه درون‌شخصی، صفات شخصیتی عامل مهم و تأثیرگذار بر عملکرد زناشویی است؛ درحالی که براساس دیدگاه بین فردی، تعاملات زوجین با یکدیگر بر کنش زناشویی آن‌ها مؤثر است. بسیاری از پژوهشگران براساس دیدگاه تلفیقی معتقد هستند که هر دو عامل تعامل‌های بین شخصی و صفات شخصیتی در کیفیت روابط زوجین اهمیت دارند [۱۰]. از بین نظریه‌های مختلف علم روانشناسی که به طبقه‌بندی طبقه‌بندی و توصیف تیپ‌های مختلف شخصیتی پرداخته‌اند، می‌توان به نظریه نه‌گانه شخصیتی انیگرام (Enneagram) اشاره کرد [۱۱]. انیگرام از ریشه Ennea به معنی عدد ۹ و grammos به معنی نوشتن، شکل یا رقم است که از نظر ریشه لغوی به معنی ۹ رقمی یا ۹ شکلی می‌باشد. انیگرام یک نظریه در مورد تیپ‌های شخصیتی است که ۹ تیپ اصلی را توصیف می‌نماید و هر کدام دارای چارچوب و دیدگاه‌های خاص، نقاط قوت و محدودیت‌ها، تمایلات درونی، انگیزه‌های هوشیار و ناهوشیار و الگوی احساسی، ادراکی و رفتاری خاص خود هستند. انیگرام دارای نمادی است به شکل دایره که ۹ نقطه روی آن با فواصل یکسان توسط ۹ خط به یکدیگر متصل شده است (شکل ۱) [۱۲].

شکل ۱: ساختار و نماد نه‌گانه شخصیتی انیگرام

بسیار بی‌اهمیت (نمره ۱) تا بسیار مهم (نمره ۵) و با در نظر گرفتن دو موقعیت هنگام ازدواج و اکنون نمره‌گذاری می‌شود. شایان ذکر است که اعتبار و پایایی این پرسشنامه در مطالعات پیشین گزارش شده است [۱۵، ۱۶].

برنامه آموزشی شامل ۱۰ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای به صورت هفته‌ای یک جلسه بود که در یکی از کلاس‌های دبیرستان برای دانش‌آموزان گروه آزمون برگزار گردید (جدول ۱). گروه کنترل در زمان اجرای برنامه آموزشی از فرآیند پژوهش دور نگه داشته شدند. به منظور رعایت اصول اخلاقی پس از اتمام برنامه آموزشی و تکمیل پس‌آزمون از هر دو گروه، یک کارگاه یک روزه آموزش مفاهیم انیگرام برای دانش‌آموزان گروه کنترل برگزار شد.

داده‌های پس‌آزمون، بلافاصله پس از آموزش گردآوری و در نرم‌افزار SPSS 22 و با استفاده از آزمون‌های Smirnov-Kolmogorov و کوواریانس تجزیه و تحلیل شدند. لازم به ذکر است که سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شده بود.

یافته‌ها

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که ۶۳/۳ درصد (۱۹ نفر) از شرکت‌کنندگان در رده سنی ۱۶ تا ۱۷ سال و ۳۶/۶ درصد (۱۱ نفر) در رده سنی ۱۵ تا ۱۶ سال بودند. یکی از مفروضه‌های تجزیه و تحلیل کوواریانس، نرمال بودن توزیع داده‌ها می‌باشد که نتایج آزمون Smirnov-Kolmogorov حاکی از توزیع نرمال داده‌های متغیرهای مورد بررسی قبل و پس از مداخله آموزشی

ابزار گردآوری اطلاعات شامل دو پرسشنامه نگرش به ازدواج (MAS: Marital Attitude Scale) و اولویت‌بخشی ملاک‌های همسرگزینی (Preference Criteria of Spouse Selection Inventory: PCSSI) بود که به روش خودگزارش‌دهی توسط دانش‌آموزان قبل و بعد از مداخله آموزشی تکمیل گردید. پرسشنامه نگرش به ازدواج توسط Rosen و Brateen تدوین و ارائه شده و شامل نگرش واقع‌بینانه و نگرش کلی به ازدواج با زیرمقیاس‌های نگرش بدبینانه، خوش‌بینانه و ایده‌آل‌گرایانه بوده است. این پرسشنامه شامل ۲۳ سؤال با مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای از کاملاً موافق (نمره ۴) تا کاملاً مخالف (نمره ۱) با دامنه نمرات حداقل ۲۳ تا حداکثر ۹۲ بوده و کسب نمره بالاتر نشان‌دهنده نگرش مثبت‌تر نسبت به ازدواج در نظر گرفته شده بود. پرسشنامه نگرش به ازدواج در جامعه ایرانی هنجاریابی شده و اعتبار و پایایی آن در سطح قابل قبولی گزارش شده است [۱۵]. پرسشنامه اولویت‌بخشی ملاک‌های همسرگزینی دارای ۲۲ سؤال و شامل دو بخش ملاک‌های محتوایی (۱۱ سؤال) و ملاک‌های فرآیندی همسرگزینی (۱۱ سؤال) بود. منظور از ملاک‌های محتوایی، ویژگی‌های روانشناختی فردی و خانوادگی است که فرد به همراه دارد مانند: سن، تحصیلات، شغل و درآمد، سلامت روانی و جسمانی، قومیت و مذهب فرد. ملاک‌های فرآیندی نیز به مجموعه کنش‌هایی که موجب سازماندهی سیستم خانواده می‌شوند، اطلاق می‌گردد. کنش‌هایی مانند: درک طرف مقابل، مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های کنار آمدن، مهارت‌های حل مسئله و انعطاف‌پذیری. این پرسشنامه با مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از

جدول ۱: خلاصه جلسات آموزشی رویکرد نه‌گانه شخصیتی انیگرام

جلسات	اهداف	محتوای آموزشی
جلسه اول	شناخت کلی از تعریف شخصیت و مفاهیم بنیادی انیگرام	معرفه، بیان هدف آموزش، معرفی انیگرام، ضرورت آموزش و کاربرد انیگرام در زندگی، تعریف شخصیت و تیپ شخصیتی، اهمیت آشنایی با تیپ شخصیتی خود و اطرافیان، تعریف شخصیت اصلی و جانبی (بال)، معرفی مختصر تیپ‌های شخصیتی انیگرام، کاربرد نظریه انیگرام، مسیرهای تکامل و تجزیه‌سازی، لایه‌های رشد فردی، آشنایی با راه‌های رشد و اهمیت آن‌ها
جلسه دوم	آشنایی با تیپ شخصیتی یک	عناوین کلی برای تیپ شخصیتی یک شامل: معرفی کلی، محاسن و معایب، ترس اصلی، تمایلات اصلی، الگوی زندگی سالم، الگوی زندگی متوسط، الگوی زندگی ناسالم، تیپ‌های فرعی، گرایش طبیعی و زنگ خطر تیپ یک
جلسه سوم	آشنایی با تیپ شخصیتی دو	عناوین کلی برای تیپ شخصیتی دو
جلسه چهارم	آشنایی با تیپ شخصیتی سه	عناوین کلی برای تیپ شخصیتی سه
جلسه پنجم	آشنایی با تیپ شخصیتی چهار	عناوین کلی برای تیپ شخصیتی چهار
جلسه ششم	آشنایی با تیپ شخصیتی پنج	عناوین کلی برای تیپ شخصیتی پنج
جلسه هفتم	آشنایی با تیپ شخصیتی شش	عناوین کلی برای تیپ شخصیتی شش
جلسه هشتم	آشنایی با تیپ شخصیتی هفت	عناوین کلی برای تیپ شخصیتی هفت
جلسه نهم	آشنایی با تیپ شخصیتی هشت	عناوین کلی برای تیپ شخصیتی هشت
جلسه دهم	آشنایی با تیپ شخصیتی نه و جمع‌بندی	عناوین کلی برای تیپ شخصیتی نه، از دختران خواسته شد دیدگاه‌شان درباره اثرات آموزش بر روابط خود و تعامل با دیگران و نیز نگاه‌شان به ازدواج و انتخاب همسر را بیان کنند.

نگرش کلی به ازدواج و نگرش بدبینانه به ازدواج بین دو گروه آزمون و کنترل مشاهده شده بود ($P < 0.01$)؛ اما اختلاف آماری معنی‌داری در خصوص نمره نگرش ایده‌آل‌گرایانه به ازدواج بین دو گروه آزمون و کنترل مشاهده نشد ($P > 0.05$) (جدول ۲ و ۳).

بود ($P > 0.05$). نتایج تحلیل کوواریانس با کنترل اثر نمرات پیش‌آزمون نشان داد که اختلاف آماری معنی‌داری در رابطه با نمره کلی ملاک‌های همسرگزینی و همچنین خرده‌مقیاس‌های فرآیندی و محتوایی آن بین دو گروه آزمون و کنترل وجود داشت. همچنین اختلاف آماری معنی‌داری در رابطه با نمرات

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد بررسی قبل و پس از مداخله آموزشی

متغیرهای مورد بررسی	گروه‌ها	پیش‌آزمون		پس‌آزمون	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
نگرش کلی به ازدواج	آزمون	۶۱/۵۳	۸/۹۸۳	۷۳/۰۷	۵/۱۵
	کنترل	۶۱/۸۷	۱/۱۷	۵۹/۹۳	۱/۱۱
نگرش بدبینانه	آزمون	۲۱/۸۷	۳/۶۶	۲۶/۴۷	۱/۸۵
	کنترل	۲۰/۸۷	۴/۱۰	۲۱/۲۷	۳/۷۳
نگرش ایده‌آل‌گرا	آزمون	۷/۵۳	۱/۵۱	۷/۷۳	۱/۶۲
	کنترل	۷/۸۷	۱/۹۶	۷/۹۳	۱/۳۹
نمره کلی ملاک‌های همسرگزینی	آزمون	۹۶/۴۰	۵/۵۹	۷۶/۱۳	۸/۷۷
	کنترل	۹۸/۳۳	۵/۲۷	۹۹/۶	۵/۱۸
ملاک‌های فرآیندی همسرگزینی	آزمون	۴۷/۶۰	۳/۲۵	۳۶/۶۷	۵/۱۱
	کنترل	۴۶/۷۳	۳/۶۹	۴۸/۶۷	۳/۷۵
ملاک‌های محتوایی همسرگزینی	آزمون	۴۸/۸۰	۳/۹۷	۳۹/۴۷	۶/۲۷
	کنترل	۵۱/۶۰	۲/۷۵	۵۰/۲۷	۲/۶۶

جدول ۳: نتایج تحلیل کوواریانس نمرات متغیرهای مورد بررسی بین دو گروه آزمون و کنترل

منابع تغییرات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معنی‌داری
نگرش به ازدواج	۱	۱۳۳۸/۴۰۳	۱۰۵/۰۰۹	۰/۰۰۱
نگرش بدبینانه به ازدواج	۱	۱۶۴/۱۴۲	۱۳۸/۵۱	۰/۰۰۱
نگرش ایده‌آل‌گرا به ازدواج	۱	۰/۰۳۰۵	۰/۱۱۷	۰/۷۳۵
ملاک‌ها	۱	۱۷۵۴/۷۲	۹۸/۱۸۶	۰/۰۰۱
ملاک‌های محتوایی	۱	۳۱۹/۳۶۲	۱۱۳/۱۵۹	۰/۰۰۱
ملاک‌های فرآیندی	۱	۱۱۵۶/۶۴۴	۷۰/۹۵۴	۰/۰۰۱

بحث

پژوهش حاضر با هدف تعیین اثربخشی آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی انیگرام بر ملاک‌های همسرگزینی و نگرش نسبت به ازدواج دختران مجرد انجام شده بود. نتایج مطالعه حاضر حاکی از اثربخشی آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی انیگرام بر نگرش دختران نسبت به ازدواج می‌باشد. این نتیجه با یافته‌های مطالعات Arthur [۱۷]، Ecksti [۱۸] و Donnellan و همکاران [۱۹] همخوانی دارد. این پژوهشگران در مطالعات خود به این نتیجه رسیدند که آشنایی افراد با تیپ‌های شخصیتی نه‌گانه‌ی انیگرام و دریافتن خصوصیات، باورها، نقاط قوت، نقاط ضعف، ترس‌ها، تمایلات، گرایش‌های رفتاری و سایر عملکردها و ویژگی‌های تیپ‌های شخصیتی در رضایت از زندگی و کیفیت روابط تأثیر معنی‌داری دارد. در نتیجه، تیپ‌شناسی می‌تواند در درمان‌های زناشویی، ازدواج و خانوادگی کاربرد داشته باشد؛ زیرا این روش با فهم عمیق و همه‌جانبه‌ای که در رابطه با تیپ‌های

شخصیتی مختلف به افراد می‌دهد، باعث می‌شود تا آن‌ها با دیدی باز و صحیح از شخصیت خود و طرف مقابل وارد رابطه شده و روابط آنان به سوی هماهنگی و هارمونی بیشتری هدایت شود [۲۰، ۲۱]. همچنین نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های مطالعات Doherty [۲۲]، Greitemeyer [۲۳]، Sharp [۲۴] و Carroll [۲۴] و Nabi و Segrin [۲۵] همسو می‌باشد. McGeorge و همکاران در مطالعه خود روی ۲۵ زوج که به مدت ۸ هفته در زمینه آمادگی و اقدام برای ازدواج آموزش دیده بودند، گزارش نمود که اطلاعات شرکت‌کنندگان در زمینه ارتباط زناشویی و خانواده سالم افزایش یافته و این افراد آمادگی بیشتری برای ازدواج داشتند [۲۶]. به نظر می‌رسد افراد با شناخت و آگاهی از خود و دیگران، توانایی تمیز بین معیارهای آرمان‌گرایانه و واقع‌بینانه همسرگزینی را داشته و در نتیجه می‌توانند عاقلانه‌تر در مورد زندگی و آینده خود تصمیم بگیرند [۲۷-۲۹]. در پژوهش

ماسک استفاده می‌کنند و شخصیت واقعی خود را پدیدار نمی‌سازند. آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی این‌گرام روش دقیق و علمی برای رسیدن به چنین شناختی است. در نتیجه برگزاری کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی در رابطه با تیپ‌شناسی به روش این‌گرام برای افراد در شرف ازدواج، متأهل و سایر افراد علاقه‌مند، اثرات بسیار مفید و مؤثری بر روابط و حیطه‌های مختلف زندگی آنان خواهد داشت. همچنین می‌توان از این رویکرد در حیطه‌های متفاوت و گوناگون بهداشت روانی، از جمله آموزش، روانشناسی فردی و روانپزشکی بهره برد [۴۱-۳۹].

این پژوهش با وجود نقاط قوت با محدودیت‌هایی نیز همراه بوده است؛ به طوری که به دلیل عدم وجود دوره پیگیری پس از اجرای مداخله آموزشی، ممکن است اثرات پژوهش مقطعی بوده و پس از گذشت مدتی کم‌رنگ گردد؛ بنابراین انجام مطالعات طولی در این رابطه پیشنهاد می‌گردد تا نسبت به اثرات اجرای این رویکرد آموزشی در طول زمان اطمینان بیشتری حاصل شود.

نتیجه‌گیری

به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی این‌گرام، افراد را به سوی خودآگاهی و درک خویشتن و اطرافیان سوق می‌دهد که در نتیجه آن نگرش مثبت و خوش‌بینانه به مقوله ازدواج و نگاه واقع‌بینانه به معیارها و ملاک‌های انتخاب همسر را به دنبال خواهد داشت؛ بنابراین با توجه به اینکه ملاک‌های انتخاب همسر و نگرش به ازدواج نقش به‌سزایی در ازدواج موفق دارند، این رویکرد برای پیشگیری از مشکلات زناشویی و نیل به یک ازدواج موفق، مؤثر خواهد بود.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره و راهنمایی مرضیه معمارزاده در دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکزی، تهران (شماره ثبت: ۹۲۰۵۶۲۱۹۱) می‌باشد. پژوهشگران این پژوهش از مسئولین و کادر مدارس منطقه ۱۴ تهران، والدین و دانش‌آموزان عزیزی که در انجام این مطالعه یاری کردند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

حاضر افراد با درک این واقعیت که آشنایی با وجوه شخصیت خود و دیگری، می‌تواند باعث کاهش بسیاری از تنش‌ها گردد، بعد از آموزش نگاه واقع‌بین‌تری به معیارهای انتخاب همسر و اولویت‌بندی آن داشتند.

در مطالعه حاضر بعد از آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی این‌گرام، توجه دانش‌آموزان به بعضی از ملاک‌های ازدواج و مدنظر قراردادن آن‌ها در اولویت‌های بالاتر، بیشتر شد. به طور مثال توانایی تصمیم‌گیری و بیان احساسات و نظرات برای دختران مهم‌تر از قبل گردید. از طرفی جذابیت ظاهری و قومیت یکسان درجه اهمیت کمتری پیدا نمود؛ بنابراین دانش‌آموزان توانستند نسبت به قبل از آموزش نگاه عاقلانه‌تری به ملاک‌های فرآیندی انتخاب همسر داشته باشند. امروزه آموزش‌هایی مانند آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی این‌گرام یک ضرورت مسلم تلقی می‌شود. هر اندازه دختر و پسر اطلاعات بیشتری در جهت شناخت خود و همسر آینده‌شان داشته باشند و ملاک‌های معقول‌تری را برای انتخاب همسر در نظر بگیرند، در زندگی زناشویی خود با مشکلات و ناسازگاری‌های کمتری مواجه خواهند بود [۳۵-۳۰].

دیگر یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که آموزش مفاهیم نه‌گانه شخصیتی این‌گرام بر نگرش دختران نسبت به ازدواج تأثیر داشته است؛ هر چند بعد نگرش ایده‌آل‌گرایانه آن‌ها به ازدواج تحت تأثیر این آموزش قرار نگرفت. مطالعاتی که یافته‌های آن‌ها در راستای این نتیجه باشد، یافت نشد؛ اما شواهد موجود حاکی از آن است که داشتن نگرش‌های آرمان‌گرایانه و شاعرانه نسبت به ازدواج و روابط زناشویی از سویی و ازدواج‌های مبتنی بر هوا و هوس و جاذبه‌های مالی یا زیبایی از سوی دیگر، زوج‌ها را با سوءتفاهم‌ها و تضادهای بیشتری روبرو ساخته و این گونه پیوندها به‌زودی به سستی می‌گراید. به نظر می‌رسد دلیل اصلی چنین مشکلاتی، انتظارات غیرواقع‌بینانه طرفین از یکدیگر است [۳۸-۳۶]. برنامه آموزشی رویکرد نه‌گانه شخصیتی این‌گرام محتوی عناصری است که برای شناخت زوج‌ها از یکدیگر بسیار مناسب است. این مؤلفه‌ها به رابطه‌ی مؤثر بین فردی منجر می‌شود. این ویژگی در راستای مفهوم نظریه Jung است که تأکید می‌کند که انسان‌ها در رابطه با سایر افراد از پرسونا یا

REFERENCES

1. Brateen EB, Rosen LA. Development and validation of the marital attitude scale. *J Divorce Remarriage*. 1998;29(3-4):83-91.
2. Trent K, South SJ. Sociodemographic status, parental background childhood family structure, and attitudes towards family formation. *J Marriage Fam*. 1992;54(2):427-39.
3. Mikulincer M, Shaver PR. Attachment in adulthood: structure, dynamics, and change. New York: The Guilford Press; 2007. P. 47-9.
4. Risch SC, Jodl KM, Eccles JS. Role of the father-adolescent relationship in shaping adolescent's attitude toward divorce. *J Marriage Fam*. 2004;66(1):46-58.
5. Freeman H, Brown BB. Primary attachment to parents and peers during adolescence, differences by attachment style. *J Youth Adolesc*. 2001;30(6):653-74.
6. Segrin C, Talor ME, Altman J. Social cognitive mediators and relational outcomes associated with parental divorce. *J Soc Personal Relation*. 2005;22(3):361-77.
7. Sanai Zaker B. Measures of family and marriage. Tehran: Publishing Institute Mission; 2000. [Persian]
8. Ebrahimi M. Today attitude about the issue and how marriage. Shiraz: Pejman Press; 2014. [Persian]
9. Huston TL, Houts RM. The psychological infrastructure of courtship and marriage: the role of personality and compatibility in romantic relationships. In: Bradbury TN, Weiss RL, editors. The developmental course of marital dysfunction. Cambridge, UK: Cambridge University Press; 1998. P. 114-51.
10. Caughlin JP, Huston TL, Houts RM. How does personality matter in marriage? An examination of trait anxiety, interpersonal negativity, and marital satisfaction. *J Pers Soc Psychol*. 2000;78(2):326-36. PMID: 10707338
11. Hoseinian S, Azimpour P, Karami A, Yazdi SM, Keshavarz GG. Study of the psychometrical features of enneagram

- personality types. *Quart J Career Organizat Counsel*. 2012;**12**(4):125-44. [Persian]
12. Riso DR, Hudson R. Discovering your personality type: the essential introduction to the enneagram. Boston: Houghton Mifflin Harcourt; 2003.
 13. Bartlett C. The enneagram field guide: notes on using the enneagram in counseling, therapy, and personal growth. Portland, Oregon: Enneagram Consortium; 2003.
 14. Riso DR, Hudson R. Wisdom of the enneagram. New York: Publisher Bantam; 1999.
 15. Nilforoshan P, Navidian A, Abedi A. Studying the psychometric properties of marital attitude scale. *Iran J Psych Nurs*. 2013;**15**(1):35-47. [Persian]
 16. Khodabakhshi Kolaei A, Solgi A, Mossallanejad L, Khodabakhsh Koharlaei S. Comparison of "Intimacy and marital adjustment" in two styles of marriage of family-arranged and couple-matching agencies. *Counsel Res Dev*. 2011;**11**(44):93-106. [Persian]
 17. Arthur KB. Attachment styles and enneagram types: development and testing of an integrated typology for use in marriage and family therapy. [Doctor Dissertation]. Virginia: Philosophy in Human Development, Virginia Polytechnic Institute and State University Virginia; 2008.
 18. Eckstein D. The couple's Enneagram questionnaire (CEQ). *Fam J*. 2002;**10**(1):101-8.
 19. Donnellan MB, Conger RD, Bryant CM. Erratum to "The big five and enduring marriages. *J Res Personal*. 2005;**39**(1):206-7.
 20. Kashi G. The effect of training enneagram theory on marital satisfaction and self-esteem housewives in Tehran. [Master Thesis]. Tehran, Iran: Psychology of Al-Zahra University; 2010. [Persian]
 21. Arthur K, Allen K. The nature of love: understanding the enneagram types as nine expressions of attachment. *Enneagram J*. 2010;**3**(1):22-6.
 22. Greitemeyer T. What do men and women want in a partner? Are educated partners always more desirable? *J Exper Soc Psychol*. 2007;**43**(2):180-94.
 23. Sharp EA, Ganong LH. Raising awareness about marital expectations: are unrealistic beliefs changed by integrative teaching? *Fam Relations*. 2000;**49**(1):71-6.
 24. Carroll JS, Doherty WJ. Evaluating the effectiveness of premarital prevention programs: a meta-analytic review of outcome research. *Fam Relations*. 2003;**52**(2):105-18.
 25. Segrin C, Nabi RL. Does television viewing cultivate unrealistic expectations about marriage? *J Commun*. 2002;**52**(2):247-63.
 26. McGeorge CR, Carlson TS. Premarital education: an assessment of program efficacy. *Contemp Fam Ther*. 2006;**28**(1):165-90.
 27. Khaniki ZM. The effect of pre-marital and marital expectations based on sustainable family plan for mate selection criteria for female high school students. [Master Dissertations]. Masshad, Iran: Department of Psychology, Ferdowsi University of Mashhad; 2013. [Persian]
 28. Bland AM. The enneagram: a review of the empirical and transformational literature. *J Humanistic Counsel Educ Dev*. 2010;**49**(1):16-31.
 29. Decuyper M, De Bolle M, De Fruyt F. Personality similarity, perceptual accuracy, and relationship satisfaction in dating and married couples. *Personal Relationships*. 2012;**19**(1):128-45.
 30. Veisi A. The study of effectiveness of image relationship therapy on marriage satisfaction. *Know Res Appl Psychol*. 2010;**11**(42):89-102. [Persian]
 31. The enneagram institute. Quick Enneagram Sorting Test (quest). Available at: URL: <https://www.yumpu.com/en/document/view/16227149/quest-quick-enneagram-sorting-test-enneagram-institute>; 2010.
 32. Larson JH. The marriage quiz: college students' beliefs in selected myths about marriage. *Fam Relations*. 1988;**37**(1):3-11.
 33. Khamse A. Premarital education: a practical guide for young couples. Tehran: The University of Al-Zahra; 2003 (Persian).
 34. Scott SA. An analysis of the validity of the enneagram. [Doctoral Dissertation]. Virginia: The College of William and Mary; 2011.
 35. Duffey T, Haberstroh S. Helping couples reconnect: developing relational competencies and expanding worldviews using the enneagram personality typology. *Ideas Res VISTAS*. 2011;**11**:25.
 36. Godin J. The effect of the enneagram on psychological well-being and unconditional self-acceptance of young adults. [Doctoral Dissertation]. Ames, USA: Iowa State University; 2010.
 37. Ahmadi KH, Azad Marzabady E, Mollazamani A. The survey of marital adjustment in Islamic Revolutionary Guard Corps (Sepah) Staff. *J Military Med*. 2005;**7**(2):141-52. [Persian]
 38. Riso DR, Hudson R. The riso-hudson enneagram type indicator. New York: The Enneagram Institute; 2010.
 39. Hendrati F. Improving marital harmony for husband-wife of different cultures in the early marriage years. *Int J Soc Local Economic Govern*. 2015;**1**(2):147-52.
 40. Carpenter DG. Resonating personality types for couples: an enneagram application for predicting marital satisfaction. [Doctor Dissertation]. Minnesota, USA: Philosophy in Psychology, Walden University; 2015.
 41. Yilmz ED, Gencer AG. From enneagram to nine types temperament model: a proposal. *Educ Sci*. 2014;**39**(173):393-415.